

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Hasanen, Elina

Title: Saamelaisen urheiluliikkeen identiteetin pohjana poronhoito

Year: 2022

Version: Published version

Copyright: © 2022 Liikuntatieteellinen seura

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Hasanen, E. (2022). Saamelaisen urheiluliikkeen identiteetin pohjana poronhoito. Liikunta ja tiede, 59(1), 33.

ELINA HASANEN

elina.hasanen@jyu.fi

Sosiaaliset normit vähentävät liikuntaa siirryttäessä lapsuudesta nuoruuteen

NUORTEN YHTEISESTI HYVÄKSYMÄT sosiaaliset normit vaikuttavat vahvasti omaehtoisen liikkumisen vähenemiseen siirryttäessä lapsuudesta nuoruuteen 11–15-vuotiaina. Vertaisten katseiden edessä aletaan välttää lapsellisen pidettyä liikunnallista leikkiä, joka ei sovi nuoren rakenteilla olevaan aikuisempaan identiteettiin. Mahdollinen liikunta muuttuu korostetun aikataulutetuksi, tavoitteelliseksi tai urheilulliseksi. Liikkumista alkaa entistä selvemmin rajoittaa myös pyrkiminen omalle sukupuolelle sopivana pidettyyn ruumiillisuuteen sekä ajankäyttöön.

Lapsellisuuden ohella vältetään heikkojen liikuntataitojen näyttämistä. Nuoruudessa on tyypillistä muodostaa entistä pienempiä ja tiiviimpiä kaveriryhmiä, jolloin vähemmän liikunnalliset nuoret hakeutuvat usein omiin ryhmiinsä ja urheilulliset omiinsa. Näin liikunnallisuus voi alkaa määrittää keskeisesti identiteettiä.

Vertaisryhmissä hyväksytyt normit kaventavat liikkumisen mahdollisuuksia, sillä normit johtavat pelkoihin erilaisuudesta, kiusaamisesta ja hylätyksi tulemisesta. Normien näkyvä haastaminen vaatii erityistä vahvuutta. Riskejä uskalletaan yleensä ottaa vain läheisten ystävien nähden ja turvallisiksi koetuissa ympäristöissä.

Australialainen tutkijaryhmä korostaa koulujen merkitystä nuorten välisen kohtaamisen ja siten myös rajoittavien sosiaalisten normien paikkoina. Siirtymä alakoulusta yläkouluun tarkoittaa usein jyrkkää muutosta hyväksyttäväksi koetussa liikkumisessa ja liikunnallisuudessa. Koululiikunnalla voidaan myös kompensoida monenlaisten elämänmuutosten vaikutuksia liikuntamahdollisuuksiin.

Liikunnan liiallisen vähenemisen estämiseksi kouluissa olisi hyvä tarjota liikuntaa, joka sopii etenkin ei-urheilullista identiteettiä rakentaville nuorille. Liikuntamuodoissa olisi siksi korostettava liikuntataitojen tai terveyden sijaan nuorten kiinnostuksen kohteita. Leikkien ja pihapeliä pitäminen mukana ohjelmassa alakoulusta ylä-

kouluun siirryttäessä loiventaa muutosta ja saattaa tehdä leikinomaisesta liikkumisesta hyväksyttävämpää nuorten mielissä.

Tutkimukseen osallistuneet 22 australialaista nuorta aikuista olivat jättäytyneet pois omaehtoisesta liikkunnasta 11–15-vuotiaana. Haastatteluaineiston keräysmenetelmänä oli elämänhistorian kalenteri (*life history calendar*). Tällä hetkellä nuoruuttaan elävien kokemukset voivat olla jo hieman erilaisia etenkin teknologian ja median kasvaneen roolin johdosta.

LÄHDE

Kemp, B. J.; Cliff, D. P.; Kariippanon, K. E.; Crowe, R. & Parrish, AM. (2022). 'Not just for fun anymore': a qualitative exploration of social norms related to the decline in non-organised physical activity between childhood and adolescence in Australia. *Sport, Education and Society*, 27(1), 41–56. DOI: 10.1080/13573322.2020.1822795

Kuva: Antero Aaltonen

Saamelaisen urheiluliikkeen identiteetin pohjana poronhoito

NORJAN, RUOTSIN JA SUOMEN SAAMELAINEN urheiluliike on **Helge Chr. Pedersenin** mukaan pyrkinyt rakentamaan yhteistä saamelaista identiteettiä porotalouden pohjalle. Urheiluliike on tehnyt eroa norjalaiseen ja länsimaiseen valtakulttuuriin korostamalla saamelaisten omia lajeja kuten poroajoja, lassonheittoa ja hiihtoa.

Saamelaisen identiteetin rakentamista urheiluliikkeesä voi tutkijan mukaan luonnehtia *strategisen essentialismin* käsitteellä. Liike on hyödyntänyt saamelaisiin vähemmistöryhmänä liitettyjä stereotyyppisiä kuvitelmia poliittisena välineenä pyrkiesään saavuttamaan tunnustusta saamelaisille sekä lisäämään itsearvostusta. Urheilun avulla on myös onnistuttu lisäämään sekä saamelaisten yhtenäisyyttä että saamaan ulkopuolisilta tunnustusta esimerkiksi rahoituksen ja poliittisen tunnustuksen muodossa.

Saamelaisten etnisen, kansallisen ja alkuperäiskansan identiteetin kytkeminen poronhoitoon on korostanut tiettyä osaa yhteisestä menneisyydestä. Sivuuon on jäänyt esimerkiksi saamelaisten nykykulttuuri. Andersen näkee identiteetin kuitenkin laajentuneen viime aikoina, ja liittää sen etenkin jalkapallokulttuuriin. Globaali laji on saanut yhdistämään perinteiseen, kapeaan käsitykseen avoimemman ja dynaamisemman näkemyksen siitä, mitä saamelainen urheilu on.

LÄHDE

Pedersen, H. Chr. (2021). A Sporting Nation: Creating Sámi Identity through Sport. *The International Journal of the History of Sport*, 38(12), 1210–1227. <https://doi.org/10.1080/09523367.2021.2002302>

Ulkomainen nimi vaikeuttaa pääsyä urheiluseuraan

ETNISIIN VÄHEMMISTÖIHIN KUULUVAT henkilöt saattavat kohdata syrjintää pyrkiessään mukaan urheiluseuran toimintaan. **Nobis** kollegoineen havaitsi, että ulkomaalaiselta kuulostava nimi vähentää todennäköisyyttä tulla kutsutuksi mukaan jalkapalloseuraan Saksassa. Tutkijat toteavatkin, että seurat eivät ole niin avoimia kuin niiden on oletettu olevan.

Tutkimuksen aineisto kerättiin lähettämällä yli 1600 amatöörijalkapalloseuran valmentajalle tai johdolle sähköposti, jossa jalkapalloa harrastava poika pyysi päästä osallistumaan joukkueen harjoituksiin. Lähettäjänä oli tekaistu saksalaisen, italialaisen, puolalaisen tai turkkilaisen kuuloinen nimi. Myönteisen vastauksen sai 67 prosenttia saksalaisnimisistä ja 54 prosenttia ulkomaalaisnimisistä.

Osallistumisaktiivisuuden ero ja väestöryhmien välillä on yleensä selitetty kulttuurisilla ja sosioekonomisilla eroilla. Yhdenvertaisten osallistumisen mahdollisuuksien kannalta tärkeäksi nousee tutkimuksen perusteella myös kuulumisen politiikka, jota urheiluseurojen erilaiset portinvartijat harjoittavat. Seuratoimintaan osallistuminen tuottaa tutkitusti yhteenkuuluvuuden kokemuksia. Vähemmistöihin kuuluville ei kuitenkaan tarjota samanlaisia mahdollisuuksia kuulumisen kokemuksiin kuin valtaväestölle.

LÄHDE

Nobis, T., Gomez-Gonzalez, C., Nesseler, C., & Dietl, H. (2021). (Not) being granted the right to belong – Amateur football clubs in Germany. *International Review for the Sociology of Sport*, 10126902211061304. <https://doi.org/10.1177/10126902211061304>

*Vähemmistöihin
kuuluville ei
tarjota samanlaisia
mahdollisuuksia
kuulumisen kokemuksiin
kuin valtaväestölle.*